

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคม ได้อย่างมีความสุข และส่งเสริมให้เป็นพลเมืองดีของชาติที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพและมีคุณธรรม เป็นเครื่องชี้แนวทางในการดำรงชีวิตอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวมด้วย เพราะถ้ามนุษย์ มีความรู้ความสามารถสูงแต่ขาดสำนึกในเรื่องของคุณธรรม อาจใช้ความรู้ไปในทางที่ก่อความเดือดร้อนแก่ตนเอง และสังคมได้ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษาโดยเน้นด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่เป็นการเพียงพอที่จะช่วยพัฒนามนุษย์ให้เป็นพลเมืองดีโดยสมบูรณ์ ควรจะต้องมีการฝึกอบรมให้เป็นคนมีศีลธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่พระราชทานแก่เด็กไทย เนื่องในปีเด็กสากล จึงขออัญเชิญมาไว้ ณ ที่นี้ ดังนี้ (มิตรครู 2522 : 2-3)

เด็กจะเป็นผู้ใหญ่ที่ได้รับช่วงทุกอย่างจากผู้ใหญ่ รวมทั้งภาระหน้าที่รับผิดชอบ ในการดำรงรักษาอิสรภาพและความสงบสุขของบ้านเมือง ดังนั้นเด็กทุกคนจึงสมควร และจำเป็นต้องได้รับการอบรม เลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม ให้มีความสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ พร้อมทั้งฝึกหัดขัด เกลารจิตใจให้ประณีต ให้มีศรัทธามั่นคงใน ความดี มีความประพฤติเรียบร้อยสุจริตและมีปัญญาแจ่มใสในเหตุผล หน้าที่นี้จึงเป็นของทุกคนที่จะร่วมกันกระทำความดี เพื่อความเจริญงอกงามทั้งปวง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2524 : 2) ได้กล่าวถึง การพัฒนาคนให้มีคุณภาพซึ่งสนองพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ไว้ดังนี้

การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจะต้องประกอบด้วย ประการที่หนึ่ง ได้แก่ คุณภาพใน ฐานะปัจเจกบุคคล กล่าวคือ จะต้องเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญาที่จะศึกษาหาความรู้ มีความสามารถในการประกอบอาชีพ อีกทั้งมีคุณภาพสูง

มีความขยันอดทน ประหยัด มีเหตุผล มีวินัย มีความรับผิดชอบและซื่อสัตย์สุจริต
 ประการที่สอง คือ คุณภาพในฐานะสมาชิกในสังคม ได้แก่การมีเสรีภาพและรู้จัก
 ใช้เสรีภาพ การเคารพสิทธิ เสรีภาพและประโยชน์ของผู้อื่น การรู้จักร่วมมือกัน
 และกันในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีจิตใจที่รับผิดชอบต่อสังคม
 มีศีลธรรม และมีระเบียนวินัยอันดี

ในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจึงต้องมีการพัฒนาคนให้มีความสำนึกในหน้าที่
 และบทบาทของตนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมให้ได้เสียก่อนจึงจะเป็นผล เมืองดีที่มีความสามารถ
 ใช้ความรู้ความสามารถของตนในการพัฒนาประเทศสืบไป การให้การศึกษาทางด้านการอบรมจิตใจ
 เป็นผล เมืองดีนั้นจึงจำต้องใช้หลักธรรมทางศาสนาเป็นเครื่องชี้นำให้คนมีศีลธรรม ดังนั้นการอบรม
 จิตใจควรให้คนมีความรู้ในเรื่องศาสนา ดังที่ นิรนาม (2526 : 52) ได้อ้างถึงคำกล่าวของ
 พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน เกี่ยวกับความสำคัญของพุทธศาสนาที่มีต่อการ
 พัฒนาคุณภาพของคนไว้ดังนี้ " เป็นที่ยอมรับแล้วว่า การอบรมจิตใจตามแนวทางพุทธศาสนานั้นจะทำให้
 คนมีคุณภาพดีขึ้นและจิตใจสูงขึ้น "

X ศาสนาจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั้งในส่วนตน และส่วนรวม
 เพราะช่วยให้คนมีศีลธรรมอัน เป็น เครื่องชี้แนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อความสุขความเจริญก้าวหน้า
 ทั้งส่วนตนและส่วนรวม การพัฒนาสังคมและประเทศชาติจะต้องส่งเสริมให้คนในชาติได้ปฏิบัติตาม
 ศาสนาที่ตนนับถืออย่างถูกต้องและยึดมั่นในหลักธรรม การที่จะให้คนนับถือและปฏิบัติศาสนกิจได้อย่าง
 ถูกต้องนั้น จำเป็นต้องส่งเสริมให้มีความรู้เรื่องศาสนธรรมในศาสนาที่ตนนับถือ โดยเฉพาะการให้
 ความรู้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมทั้งปัจจุบันและอนาคต สถาน
 ศึกษาจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของศาสนา (จำนงค์
 ทองประเสริฐ 2518 : 18) ในสังคมไทยพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานที่สำคัญ เป็นหลักค้ำชูสังคม
 มาแต่โบราณ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภก ทรงเอาพระทัยใส่ในการทำนุบำรุงและ
 ส่งเสริมพระพุทธศาสนาตลอดมาจนถึงสมัยรัชกาลปัจจุบัน ดังพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระ
 พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ซึ่งปรากฏในเพลงยาวรบพม่าที่ท่าดินแดงว่า "ตั้งใจจะอุปถัมภก ยอยก
 พระพุทธศาสนา" (อ้างถึงใน กรมศิลปากร 2507 : 15) ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ถ้าจะ
 พิจารณาในฐานะเป็นสถาบันหนึ่งของสังคม จะเห็นได้ว่า พระพุทธศาสนามีความสำคัญต่อประเพณี

และวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนไทย เพราะพระพุทธศาสนาจะทำหน้าที่กล่อมเกลापฤติกรรม
ของคนในสังคม ปลุกฝังจริยธรรม ศีลธรรม ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน เป็นน้ำหนึ่งใจ เดียวกันทาง
วัฒนธรรมและความรู้สึก เป็นชาติ และยังมีบทบาทสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง
สมาชิกในสังคม ตลอดจนการปฏิบัติต่อกัน ซึ่งเท่ากับทำหน้าที่เป็นกลไกทางสังคม เพื่อควบคุมความ
ประพฤติของสมาชิกในสังคมอีกด้วย

ปัจจุบันสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและ
วิทยาการต่าง ๆ หลังไหลเข้ามาสู่สังคมไทยอย่างมากมาย ประชาชนชาวไทยรับเอาอารยธรรม
ความ เจริญของชาวตะวันตก เข้ามาปฏิบัติกันอย่าง เปิด เผยโดยขาดการผสมผสานให้สอดคล้องกับ
วัฒนธรรมไทยที่มีอยู่เดิมอย่าง เหมาะสม ทำให้สังคมไทยเกิดปัญหามากมายประการ เช่น ปัญหาอาชญากรรม
ปัญหาโสเภณี ปัญหายาเสพติดให้โทษ ปัญหาแหล่ง เสื่อมโทรม ปัญหาภาวะทุโภชนา และปัญหา
คอร์รัปชันในวงราชการและการ เมือง ปัญหาเหล่านี้ เป็นสิ่ง ชี้บ่งให้ เห็นถึงความ เสื่อมโทรมทางศีลธรรม
และจริยธรรมของคนในชาติ จึงทำให้คนไทยทุกวันนี้มีความ เร่าร้อน กระวนกระวายใจ (สมพร
เทพลิขิต 2520 : 1) จะ เห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้มีการประกอบอาชญากรรมด้วยวิธีใหม่ ๆ และ
โหดร้ายซึ่งไม่เคยปรากฏในสังคมไทยมาก่อน ความ เสื่อมโทรมทางจิตใจมีมากขึ้นในบุคคลทุกประ เภท
ทุกอาชีพ และทุกวัย โดยเฉพาะในวัยเด็กและวัยรุ่น ซึ่งมีการกระทำผิดหรือประพฤติ ชั่วในลักษณะ
ต่าง ๆ กัน เช่น ขาดความ เคารพ เชื่อฟัง ขาดความกตัญญูต เวทีต่อพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้มีพระคุณ
ขาดระเบียบวินัย ฝ่าฝืนกฎข้อบังคับของขนบธรรมเนียมประ เเพณีอันดีงาม พฤติกรรม เหล่านี้อาจ เนื่อง
มาจากสาเหตุที่ละ เอียดซับซ้อนหลายประการ ดัง เช่น พระบรมราชาโชวาทของพระบาทสม เด็จ
พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่พระราชทานแก่ผู้ เข้าร่วมสัมมนาผู้นำทางศาสนาในโอกาสสม โภช
กรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี มีข้อความตอนหนึ่งว่า "ปัญหาที่ยุ่งยากในสังคมทุกวันนี้เกิดจาก เหตุผล
หลายอย่าง แต่ที่สำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาได้มากคือ ความขาดหรือความบกพร่องในลักษณะความ เป็น
ระเบียบเรียบร้อยและความสะอาดมั่นคงในความประพฤติ และความคิดจิตใจของบุคคล" (นิรนาม
2526 : 52) ใน ประเด็นนี้ พระโสภณคณาภรณ์ (2528 : 4) ได้ให้ความ เห็นในแง่ของศาสนาว่า
"เหตุแห่งความ เสื่อมของสังคมทุกวันนี้ก็ เนื่องมาจากคนไทยห่างศาสนาไม่เกรงกลัวต่อบาป ไม่ศรัทธา
จะทำความดี ไม่มีศาสนาเป็น เครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจจึงปล่อยตัวตามสบาย และประพฤติผิดต่าง ๆ ทำ
ให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น"

พระพุทธศาสนานั้นนอกจากจะเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของคนไทยแล้วยังเป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน แต่เดิมการจัดการศึกษากระทำกันที่วัด มีพระภิกษุซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้เป็นผู้จัดการศึกษาและเป็นผู้สอน เด็กชายจะถูกนำตัวไปเป็นศิษย์หรือบวชเป็นสามเณร เพื่อศึกษาเล่าเรียนรวมทั้งอบรมศีลธรรมจรรยา และเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนา ทำให้เด็กชายอ่านออกเขียนได้ มีความรู้ทางด้านจริยธรรมและสังคม ประพฤติตนตามแนวทางแห่งหลักธรรมในศาสนา พระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญมากในการจัดการศึกษา ส่วนการจัดการศึกษาในโรงเรียนนั้นจัดตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ดังที่ ชำ เลื่อง วุฒิจันทร์ (2524 : 17) ได้สรุปไว้ดังนี้

โรงเรียนหรือโรงเรียนที่เริ่มจัดตั้งขึ้นในประเทศไทยสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นโรงเรียนที่สอนภาษาและศิลปวิทยาต่าง ๆ มิได้มีวิชาที่ว่าด้วยศีลธรรมจรรยาหรือการฝึกอบรมสั่งสอนทางคุณธรรมและจริยธรรม เพราะถือว่าเด็กหรือผู้เรียนได้รับการศึกษาด้านนี้ในการศึกษาตามปกติวิสัยอยู่แล้ว เมื่อมีการจัดการศึกษาเป็นระบบในสมัยรัชกาลที่ 5 ในโรงเรียนมีการสอนเฉพาะหนังสือไทย ภาษาอังกฤษ และศิลปวิทยาต่าง ๆ เพราะผู้เรียนยังได้รับการศึกษาด้านคุณธรรมและจริยธรรมจากสังคมตามปกติวิสัยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ยังไม่ห่างวัดหรือสถาบันศาสนา โรงเรียนสำหรับราษฎรในชั้นแรกก็ตั้งอยู่ในวัด วัดจัดการ พระเป็นผู้สอน เมื่อเด็กสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนก็ยังนิยมบวชเรียนก่อน จึงลาสิกขาบวชออกไปประกอบอาชีพและครองเรือนต่อไป หลักสูตรเกี่ยวกับจริยศึกษาในโรงเรียนเริ่มมีขึ้นครั้งแรกตามโครงการศึกษา พ.ศ. 2445

เมื่อมีการสอนจริยศึกษาตามโครงการศึกษาแห่งชาติหรือแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2445 แล้วหลักสูตรในโรงเรียนได้บรรจุวิชาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาไว้ด้วย แต่เรียกว่าวิชาจริยธรรมบ้าง วิชาธรรมจริยบ้าง และวิชาศีลธรรมบ้าง โดยนำเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนามาให้ศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้เด็กเรียนเข้าใจหลักธรรม คำสั่งสอนในพระพุทธศาสนา (ธนู แสงศักดิ์ 2526 : 229) แม้จะมีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนามาช้านานแล้วก็ตาม แต่ก็ยังปรากฏว่าเยาวชนและประชาชนเป็นจำนวนมากยังขาดความรู้ในหลักพระพุทธศาสนาหรือจริยธรรมทางพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากความบกพร่องในการสอนวิชาดังกล่าวแก่เยาวชน เช่นในการเรียนการสอนไม่ได้มีการเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติตามหลักธรรมเพียงพอ เพราะวิชาศีลธรรมหรือ

วิชาพระพุทธศาสนาจะเกิดประโยชน์เต็มที่ต่อผู้เรียนนั้น ผู้เรียนต้องนำหลักธรรมไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้ด้วย

เมื่อพิจารณาหลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 แล้วจะเห็นว่าไม่มีรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะแต่มีเนื้อหาหลักธรรมของพระพุทธศาสนาสอดแทรกอยู่ในหมวดสังคมศึกษาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังที่ผลการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในหลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของ ธนู แสงวงศ์ (2526 : 229) ปรากฏดังนี้

เนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาปรากฏอยู่ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีรายวิชาบังคับ 2 รายวิชา คือ ส 402 มีเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับจริยธรรม ดีชั่ว ถูกผิด ค่านิยม คุณธรรม 15 ข้อ และสมาธิ ไม่มีเนื้อหาที่กล่าวถึงพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะ อีกรายวิชาหนึ่งคือ ส 606 เนื้อหาวิชาเป็นประวัติศาสตร์เปรียบเทียบ 4 ศาสนา คือ พราหมณ์ พุทธ อิสลาม คริสต์ และมีหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

เมื่อ เป็นเช่นนี้จึงทำให้ประชาชน ผู้ปกครอง พระภิกษุ นักการศึกษา และนักการศึกษา ต่างก็เรียกร้องให้มีการปรับปรุงหลักสูตรมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย ให้บรรจุวิชาพระพุทธศาสนาไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจน ดังที่ วิเวก ปางพุทธพงศ์ (2528 : 3) สรุปว่าเพราะมีเสียงเรียกร้องจากมวลชนว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน เพราะศีลธรรมจรรยาของเยาวชนและคนในสังคมเสื่อมลง เนื่องจากอิทธิพลของวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมจากภายนอกประเทศ ดังนั้น การที่ประเทศไทยให้วิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาบังคับที่ทุกคนต้องเรียน จึงคิดว่าไม่สายเกินไป

สุทธิพงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ (2528 : 12-17) ได้สรุปเหตุผลที่รัฐบาลสมควรบรรจุหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาเป็นรายวิชาบังคับในสถาบันการศึกษาทุกระดับชั้น โดยอ้างถึงรายงานการประชุมเกี่ยวกับหลักสูตรพระพุทธศาสนาของกองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา ไว้ดังต่อไปนี้

1. ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของศีลธรรมและเป็นหลักคำสอนของจริยธรรมมาแต่โบราณ ดังนั้น เมื่อเริ่มการศึกษาใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 5 จึงเห็นความสำคัญของการสอนพุทธศาสนาแก่เยาวชน

๒. พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของไทยมาแต่โบราณ คำสอนแนวความคิดและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ทางศาสนาให้แทรกอยู่อย่างลึกซึ้งในชีวิตของคนไทย เป็นรากฐานของศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย ตลอดจนเป็นสื่อในการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน เป็นผลให้การพัฒนาสังคมและชุมชนได้ดี

๓. พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญในด้านเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย ซึ่งเอกลักษณ์นี้มีคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติด้านความสามัคคีและความมั่นคงของชาติ แต่ปัจจุบันเยาวชนของชาติยังขาดความรู้ความเข้าใจหลักการและจริยธรรมของพระพุทธศาสนา

๔. การศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนให้เป็นสมาชิกที่มีคุณค่าของสังคมและมีหน้าที่ระดมทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ในงานพัฒนาคนบรรลุผลสำเร็จ ส่วนพุทธศาสนาก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนในด้านจิตใจ สามารถทำประโยชน์เพื่อสังคมได้ พระพุทธศาสนาเป็นแหล่งทรัพยากรที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคนได้ จะเห็นได้ว่าการศึกษาและพุทธศาสนามีบทบาทในการเกื้อกูลกันและกัน ดังนั้นการศึกษาจึงเกี่ยวกับพุทธศาสนาเข้ามาไว้ในหลักสูตรวิชาบังคับ จึงจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่มีร่วมกันได้ด้วยดี

๕. เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙) ในด้านการส่งเสริมการพัฒนาศีลธรรมและวัฒนธรรม สมควรที่จะต้องเพิ่มเติมหลักสูตรพระพุทธศาสนาภาคบังคับให้กลับมีขึ้นใหม่ เพื่อให้เยาวชน นักเรียน นิสิต และนักศึกษาได้เข้าถึงแก่นแท้ของศาสนาจะได้มีศีลธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจ และสามารถรักษาพระพุทธศาสนาไว้ให้คงอยู่ตลอดไป

๖. ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีการปรับปรุงระบบการศึกษา การศึกษาในด้านพุทธศึกษา พลศึกษาและพลศึกษาได้รับการพัฒนาให้ก้าวหน้า แต่ด้านจริยศึกษาไม่ได้รับการศึกษาพัฒนาเท่าที่ควร ทำให้การปลูกฝังศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรมไม่บรรลุตามเป้าหมาย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาในด้านจริยศึกษาให้ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ โดยที่พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานที่สำคัญของจริยศึกษาในประเทศไทย

๗. การพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาจิตใจจะต้องทำควบคู่กันและจะต้องเริ่มตั้งแต่สมาชิกของสังคมเป็นเด็ก โดยที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ และมีบทบาทอย่างสำคัญในการพัฒนาจิตใจของเยาวชนและประชาชน ให้เป็นผู้มีศีลธรรมอันดีงาม ตลอดมา การปรับปรุงหลักการแก้ไขปัญหาสังคมโดยเฉพาะปัญหาเยาวชน ทำให้เยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีค่าของชาติช่วยให้สังคมมีความสุขและพัฒนาอย่างได้ผลดี

๘. หลักสูตรเกี่ยวกับศีลธรรมและจริยธรรมที่มีอยู่ปัจจุบันมิได้มุ่งหมายเพียงให้นักเรียนมีศรัทธาและเกิดความเข้าใจในพระพุทธศาสนาเท่าที่ควร เพราะมีจุดมุ่งหมายเพียงปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ต้องการ แต่เนื่องจากคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมจะก่อให้เกิดความสามัคคีขึ้นในสังคมไทย ทำให้เกิดความเข้าใจในชีวิต และการอยู่ร่วมกันสามารถพัฒนาสังคมได้อย่างกลมกลืน

๙. ในปี พ.ศ. 2525 รัฐบาลได้จัดให้มีการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ 200 ปี ซึ่งระบุดัตถุประสงค์ในข้อหนึ่งว่า " เพื่อประกาศเกียรติคุณของพระพุทธศาสนาที่ได้สถิตสถาพรในแผ่นดินไทยเป็นที่ยึดมั่นของชาวไทยมาช้านาน โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเจริญรุ่งเรือง เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงเห็นสมควรฟื้นฟูหลักสูตรพระพุทธศาสนา ที่เป็นวิชาบังคับให้กลับมีขึ้นในสถานศึกษาต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูตเวทีแด่องค์พระมหากษัตริย์ที่ทรงห่วงใยในการสอนพระพุทธศาสนา ให้เป็นมรดกตกทอดแก่เราจนถึงปัจจุบันนี้

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดให้มีการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาเพิ่มเติมในหลักสูตรกลุ่มสังคมศึกษา โดยออกประกาศชี้แจงแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ เรื่องการเพิ่มเติมรายวิชาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ที่ ศธ 0607/29651 ลงวันที่ 12 กันยายน 2527 ให้มีรายวิชาพระพุทธศาสนาดังต่อไปนี้

ส 048	พระพุทธศาสนา	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียนรู้
ส 049	พระพุทธศาสนา	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียนรู้
ส 0410	พระพุทธศาสนา	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียนรู้
ส 0411	พระพุทธศาสนา	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียนรู้
ส 0412	พระพุทธศาสนา	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียนรู้
ส 0413	พระพุทธศาสนา	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียนรู้

วิชาพระพุทธศาสนาทั้ง 6 รายวิชานี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้เป็นวิชาบังคับเลือก โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 เป็นต้นไป ทั้งนี้ให้โรงเรียนจัดให้นักเรียนที่นับถือ พุทธศาสนาทุกคนได้เรียนรายวิชาพระพุทธศาสนาที่เพิ่มเติมนี้ภาคเรียนละ 1 รายวิชา ตลอด 3 ปี ทั้งหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ด้วยเหตุนี้ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทุกแผนการเรียนต้องเรียนวิชานี้ ผู้วิจัยมีประเด็นที่ เห็นว่าควรได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษคือ เรื่องเกี่ยวกับทัศนคติ ความสนใจ และความถนัดของ ผู้เรียน ซึ่งตามหลักจิตวิทยาการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์กับการเลือกสาขาวิชาเรียนตลอด จนการเลือกประกอบอาชีพของแต่ละบุคคล นักการศึกษาหลายท่านทั้งในประเทศและต่างประเทศ ต่างก็ยอมรับว่าความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งในด้านความพร้อมทางร่างกายและความสนใจตลอด จนทัศนคติมีผลทำให้การตัดสินใจและการแสดงพฤติกรรมของบุคคลแตกต่างกัน การที่นักเรียนแผน การเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ และนักเรียนแผนการเรียนสังคมศึกษา-ภาษา ซึ่งมีพื้นฐานทาง ด้านความรู้ ความถนัดและความสนใจต่างกันต้องถูกบังคับให้เรียนวิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาบังคับ เหมือนกันนั้นน่าจะได้มีการศึกษาว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มนี้จะมีความคิด เห็น เกี่ยวกับวิชานี้แตกต่างกัน หรือไม่และอย่างไร ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษา เปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคม ศึกษา-ภาษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 ด้วยหวังว่าผลของการ ศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงและส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาใน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ สมควรที่จะนำมาสอนให้เยาวชน เกิดความรู้ความ เข้าใจและมีเจตคติที่ถูกต้อง เพื่อจะได้สามารถนำ ไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็น เกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในด้าน จุดประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ การเรียนการสอน การวัดผล และประเมินผลการเรียน

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในด้านจุดประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผลการเรียน

สมมติฐานการวิจัย

จากการสำรวจของชมรมพุทธศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร ผลปรากฏว่า นิสิตที่เรียนทางด้านวิทยาศาสตร์ เช่น คณะแพทยศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จะเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนาและมีความคิดเห็นว่พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีหลักการทางวิทยาศาสตร์มากกว่านิสิตที่เรียนทางด้านมนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์ เช่น อักษรศาสตร์ ศิลปศาสตร์ นิเทศศาสตร์ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์

พรรณี .ช. เจนจิต (2528 : 69-73) ได้ชี้ให้เห็นว่านักเรียนที่มีบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และพื้นฐานทางการศึกษาต่างกันจะมีผลทำให้ทัศนคติและความสนใจแตกต่างกัน โดยเฉพาะนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่อยู่ในช่วงวัยที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาและพร้อมที่จะแสวงหาเอกลักษณ์เพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้กับตนเอง

เฟอร์นันโด เอ็ม บาสาบี (Fernando M. Basabe 1967 : 264-278) แห่งมหาวิทยาลัยโซเฟีย (Sophia University) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยคาทอลิกแห่งหนึ่งในกรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ได้สำรวจทัศนคติของเด็กหนุ่มสาวญี่ปุ่นที่มีต่อศาสนา ตัวอย่างประชากรคือนิสิตชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัย 44 แห่ง จำนวน 6,180 คน เป็นชาย 5,178 คน และหญิง 1,002 คน ศาสนาที่นับถือได้แก่ คาทอลิก พุทธ โปรเตสแตนต์และชินโต พบว่า นิสิตที่เรียนทางมนุษยศาสตร์มีทัศนคติทางศาสนาที่ดีกว่านิสิตที่เรียนทางวิทยาศาสตร์

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ว่า "ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษาแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา เปรียบเทียบความคิดเห็น เกี่ยวกับวิชาพระพุทธศาสนาระหว่าง นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัด กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 11 ปีการศึกษา 2529 จำนวน 550 คน

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา เปรียบเทียบ เฉพาะความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ตามหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ซึ่งประกาศเพิ่มเติม ณ วันที่ 6 มกราคม 2527 ในจุด ประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดผล และการประเมินผลการเรียน

คำจำกัดความ

ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ ความคิด หรือการลงความเห็น เกี่ยวกับเรื่องใด เรื่องหนึ่งซึ่งไม่จำเป็นต้องตัดสินว่าถูกต้องหรือไม่ ซึ่งความคิดเห็นมีทั้งลักษณะนิมาน คือ ชอบ พอใจ สนใจ เห็นด้วย และลักษณะนิเสธ คือ ชัดแย้ง ไม่พอใจ ไม่สนใจ ไม่ปฏิบัติตาม หรือไม่เห็นด้วย ในที่นี้หมายถึง ความคิดเห็น หรือ ความรู้สึกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียน วิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ กับแผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา ที่แสดงออกในการตอบแบบ สอบถาม

วิชาพระพุทธศาสนา หมายถึง รายวิชาที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่บรรจุไว้ในหลักสูตร วิชาสังคมศึกษา ตามประกาศเพิ่มเติมของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 6 มกราคม 2527 เรื่อง การเพิ่มเติมรายวิชาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ซึ่งได้แก่ รายวิชา ส 048, ส 049, ส 0410, ส 0411, ส 0412 และ ส 0413

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.4) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.5) และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2529

แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ หมายถึง แผนการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้นวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์

แผนการเรียนสังคมศึกษา - ภาษา หมายถึง แผนการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้นวิชาสังคมศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาเยอรมัน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจนำผลของการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนรวมทั้งจัดหาเทคนิควิธีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาจใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณา จัดทำ ปรับปรุงหลักสูตร แบบเรียน วิชาพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน
3. ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ อาจใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการ เสริมสมรรถภาพทางการสอนของครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในระดับชั้นต่าง ๆ
4. เป็นแนวทางในการทำการศึกษาวิจัยต่อไป